

razstavn
katalog

Na krilih Sinjega galeba

Razstava ob 70-letnici najstarejše slovenske knjižne zbirke za mladino.

Na krilih Sinjega galeba

Katalog razstave ob 70-letnici najstarejše slovenske knjižne zbirke za mladino

Založila:

Prva gimnazija Maribor,
Trg generala Maistra 1, 2000 Maribor,
zanjo ravnatelj Herman Pušnik

Avtorici razstave:

Metka Kostanjevec in Aleša Marovt

Lektorica:

Metka Kostanjevec

Oblikovanje in tisk:

Grafiti studio

Maribor, marec 2022

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

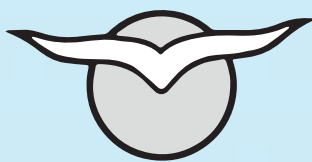
821.163.6.09-93(083.824)
082.1:821.163.6.09-93(083.824)

KOSTANJEVEC, Metka, 1978-

Na krilih Sinjega galeba : razstava ob
70-letnici najstarejše slovenske knjižne
zbirke za mladino : razstavni katalog /
[avtorici razstave Metka Kostanjevec,
Aleša Marovt]. - Maribor : Prva gimnazija,
2022

COBISS.SI-ID 102189571

Maribor, marec 2022

Z vetrom v jadrih Sinjega galeba že 70 let plujemo v čarni svet črk, besed, zgodb ...

Zbirka **Sinji galeb** je najstarejša knjižna zbirka za mladino pri nas. V njej je doslej izšlo **več kot 350 knjig**.

Leta 1945 je nastala založba **Mladinska knjiga** in se ob nastanku zavezala, da bo izdajala kakovostne knjige za otroke in mladino.

Leta 1952 je ustanovila knjižno zbirko **Sinji galeb**, namenjeno mladim bralcem od 10. leta naprej.

Ustanovitelj zbirke in njen prvi urednik je bil pesnik **Ivan Minatti**, ki je postavil pomembne temelje in opredelil kriterije zbirke.

V zbirko je od vsega začetka uvrščal priljubljene in kakovostne knjige tujih avtorjev in avtoric, k pisanju pa spodbujal domače pisatelje in pisateljice. Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja je zbirko v urejanje sprejel Marko Uršič, sledil mu je Vasja Cerar, kratek čas jo je urejal tudi Boštjan Gorenc, zdaj je zanjo odgovorna Alenka Veler.

Za zbirko so ustvarjali številni izjemni likovni umetniki in umetnice, od pionirjev Jožeta Ciuhe, Iveta Šubica, Štefana Planinca, Boža Kosa, Milana Bizovičarja, Marijana Amaliettija, Bineta Roglja, Marlenke Stupica do sodobnih ustvarjalcev, kot so Zvonko Čoh, Matjaž Schmidt, Jelka Godec Schmidt, Marjan Manček ter Damijan Stepančič, Tanja Komadina, Jure Engelsberger in denimo Tereza Prepadnik, ki se na področju ilustracije šele uveljavlja.

Zbirka *Sinji galeb* je ime dobila po povesti Toneta Seliškarja *Bratovščina Sinjega galeba*. Ta povest je najprej izhajala v nadaljevanjih v mladinski reviji *Naš rod* v letniku 1935/36, v knjižni obliki pa je prvič izšla pri založbi Mladinska matica leta 1936. Avtor sam je zgodbo za drugo izdajo leta 1948 precej popravil in jo prilagodil družbenim okoliščinam po 2. svetovni vojni. Iz besedila je v duhu časa odstranil skorajda vse, kar je bilo povezano s krščanstvom, na nekaterih mestih pa dodal nekaj besedila, ki je v skladu s tistim časom poudarjalo moč skupnega dela, kolektiva in kazalo na izkoriščanje delavskega razreda. Popravljen različica je doživela kar 22 ponatisov in različnih izdaj. Leta 2011 smo spet dobili novo različico knjige. V zbirki *Sinji galeb* je ponovno izšel ponatis predvojnne izdaje *Bratovščine Sinjega galeba*, a tokrat nekoliko jezikovno posodobljen – odpravljene so nekatere pravopisne zastarelosti, nekaj pa je tudi drobnih vsebinskih popravkov. Nova, posodobljena različica prvotne izdaje je opremljena tudi z novimi ilustracijami.

Roman *Bratovščina Sinjega galeba* je ena najbolj priljubljenih mladinskih knjig pri nas, **izšla** je že **v več kot 160.000 izvodih**, prevedena pa je v srbski, hrvaški in italijanski jezik. Tudi v srbsčini in hrvaščini je knjiga doživela več ponatisov – srbska izdaja je še vedno na voljo. K priljubljenosti knjige je zelo pripomogel **celovečerni film** v srbohrvaščini iz leta 1953, še bolj pa **nadaljevanke** iz leta 1970 v slovenščini. Knjiga je bila prirejena tudi za odrske deske, po njej je pred kratkim nastala pripovedovalska predstava.

Prva knjiga, ki je izšla v zbirki, je bila *Mladost v džungli* indijskega pisatelja Dhana Gopala Mukerdjija.

Ena najbolj priljubljenih prevedenih knjig pri nas, ki je najprej izšla v zbirki *Sinji galeb*, je *Mali princ* francoskega pisatelja in pilota Antoinea de Saint-Exupéryja. V slovenščini smo prevod dobili leta 1964, v zbirki je izšel kot njena stota knjiga. Prevedel jo je Ivan Minatti. Zanimivo dejstvo je, da je moral Ivan Minatti kolege na založbi kar nekaj časa prepričevati, da bi jo izdali, a čas je pokazal, da je imel prav, ko je trdil, da je to pomembno delo – doslej je bilo v slovenščini natisnjenih več kot 160.000 izvodov knjige v njegovem, tudi danes izjemno priljubljenem prevodu.

Mali princ je največkrat prevedena otroška knjiga na svetu in to kar v 300 jezikov. Doslej je bilo po vsem svetu prodanih že več kot 140 milijonov izvodov te knjige! Tudi po Malem princu je nastalo več animiranih filmov in televizijskih serij, gledaliških predstav, lutkovnih iger, muzikalov, po tej knjigi je nastala celo opera in številne različice računalniških iger. Zgodba je k ustvarjanju navdihnila tudi ustvarjalce stripov, da so jo prenesli v svoj medij.

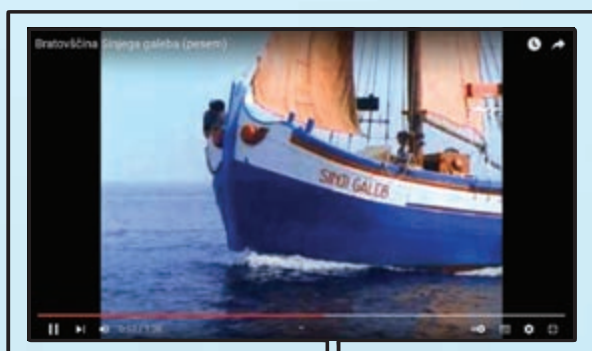
Tudi po mnogih drugih knjigah iz zbirke *Sinji galeb* so nastali filmi, televizijske nadaljevanke, animirani filmi in predstave, roman *Zeleno kolo* Haife Al Mansour pa je nastal celo po filmu.

Že za časa urednikovanja Ivana Minattija je v zbirki *Sinji galeb* prvič na Slovenskem izšla **pesniška zbirka za mladostnike *Koder plavil las*** (1970) Miroslava Antića, prav tako pa prva **mladostnikom namenjena antologija poezije *Pa da bi znal, bi vam zapel*** (1977) v izboru Nika Grafenauerja. Omenjeni deli sta tudi edini pesniški zbirki v zbirki *Sinji galeb*.

A tu ste tovariši, moji prijatelji! Bodite mi posadka! Posadka "Sinjega galeba"! Naj bo to "Galeb" od nas vseh! Vsi ga bomo čuvali, vsi skupaj oskrbovali, vsi skupaj jadrani na njem ... /.../ Lepa posadka za "Sinjega galeba"! Ko se bomo vračali z lova, bodo govorili: "Oho, 'Sinji galeb' je pristal. Poglejte si no brhko posadko!" Fantje so kar usta odpirali. Hej, to jim je bilo všeč! Nihče ni vedel, kaj bi dejal, kar molčali so in hlipali od navdušenja /.../ Fantje pa so se zatopili v nove sanje. Na vse obraze je legla slovesnost, možatost in vsak se je zavedal, da je silno pomemben, in kar tekmovali so, kdo bi čim lepše naslikal življenje te nove bratovščine, ki se je združila tu ob nagnjeni barki. Videli so se že na planem morju, jadrajoč skozi viharje, v njihove misli so se vpletale čudovite prigode mornarskega življenja, na katerega so bili že od rojstva navezani.

 Tone Seliškar, *Bratovščina Sinjega galeba*, 1952, str. 31-32

 Albert Sirk (1952), Matjaž Schmidt (2020, 2022)

Bratovščina sinjega galeba,
naslovna pesem nadaljevanke

“Začel se boš dotikati neba, Jonatan, tisti trenutek, ko boš dosegel popolno hitrost. In to ne pomeni leteti dva tisoč kilometrov na uro, ali milijon, ali leteti s hitrostjo svetlobe. Vsako število je namreč meja, popolnost pa nima mej.”/.../

“Edina resnična postava je tista, ki vodi k svobodi,” je dejal Jonatan. “Nobene druge ni.”

Richard Bach, Jonatan Livingston Galeb, 1974, str. 56, 77

“Zvezde pomenijo ljudem vsakemu kaj drugega. Popotnikom so vodnice. Drugim so samo drobne lučke. Znanstvenikom so uganke. Mojemu trgovcu so bile zlato. Toda vse te zvezde molče. Ti pa boš imel zvezde, kakršnih nima nihče ... /.../ Ker bom živel na eni izmed njih in se bom na eni izmed njih smejal, se ti bo zdelo, da se vse zvezde smehljajo, kadar se boš ponoči zazrl v nebo. Imel boš zvezde, ki se smehljajo. /.../ In včasih boš kar tako odprl okno ... In tvoji prijatelji se bodo čudili, ko bodo videli, da gledaš v nebo in se smehljaš.”

Antoine de Saint-Exupery, Mali princ, 1964, str. 90

Vélike reke spreminja njih ustje v širok ocean.
Véliki veter prosojne ima vse potí do ravnin.
Jaz imam sanje, le nekaj navadnih in majcenih sanj,
V njih se približam za pedenj do ptic in do zvezdnih daljin.

✍ Miroslav Antić, *Koder plavih las*, iz pesmi *Sanje*, 1970, str. 43

PA DA BI ZNAL

Pa da bi znal, bi vam zapel
o svetlo šumečih topolih,
o kraškem soncu,
o hladnem septembru,
o belih ajdovih dolih.
Pa da bi znal, bi vam zapel
o enem, o enem dekletu;
tako rad ga imam
in ga ne dam
za vse, za vse na tem svetu.

✍ Srečko Kosovel v *Pa da bi znal, bi vam zapel*, 1977, str. 60

PESEM

Drugačne sile gibljejo ta svet,
a drobne pesmi malokdo
poslušá;
čeprav poetu v njih se trga duša,
le v redkih zapuste trenutno sled.
Zato se, pesem, joči ali smej,
ljudem to ne koristi in ne škodi.
In bodi mračna ali sončna bodi –
v življenju vse gre svojo pot
naprej.

✍ Peter Levec v *Pa da bi znal, bi vam zapel*, 1977, str. 5

POKRAJINA 1966

Kako je lepa ta pokrajina
ti mali hribi
ki bi radi drug čez drugega
ta cesta
ki se spušča v senco
in na oni strani pride spet na sonce

ta vinograd na desni
poln prašnega grozdja in škorcev
te hiše na levi
pogreznjene do streh v zeleno
ta košček Drave čisto odzadaj
malo moder in zelo bleščeč

Kako je lepa ta pokrajina
toda ne moreš je prijeti
Samo gledaš jo
in si vesel da si tu doma

Andrej Brvar v *Pa da bi znal,
bi vam zapel*, 1977, str. 206

Lidija Osterc

Kdo je bila Trpinova mamka? /.../

In odgovor se ni glasil, kdo je bila, temveč, kaj je bila: Trpinova mamka je bila navzoča. Vedno je bila prisotna. /.../ Doli v vasi so sprejemali odločitve, opravljali stvari in življenje je teklo dalje, vedoč, da je Trpinova mamka v svoji stari ovčarski kajži na kolesih in jih motri.

In bila je tihota gričev. Najbrž je Faniko zato imela rada na svoj okorni, obotavljivi način. /.../ Tam zgoraj je bila tišina res hrupna. /.../ Trpinova mamka pa je to tišino ovila okoli sebe in v njej naredila dovolj prostora še za Faniko. /.../ Trpinova mamka je bila tiha in je vedno poslušala.

📖 Terry Pratchett, *Miceni svobodni možje*, 2021, str. 38-39

✍️ Laura Ellen Anderson

Ti, ki sediš s to knjigo v roki.

**Ti, ki si jo ta hip odprl
in obračaš liste in bereš,
ali si pomislil?**

Vsi ljudje ne berejo istih knjig -

**Zakaj si prav ti izbral
prav to knjigo in prav sedaj?**

Je bilo to le naključje?

Misliš?

📖 Maria Gripe, *Hrošč leti v somraku*, 1988, str. 5

Daleč za mano je Berniejeva mama dokončno zaprla okno. Zdelo se mi je, kot da bi se hkrati zaprla vsa okna na svetu in se zdaj ne bom mogel zateči nikamor več. /.../ Moje misli so se podile v vse smeri; h kmetiji, domov, v vse tople koticke in prijazne sobe tega sveta. A ni bilo časa, da bi lahko kjerkoli postale vsaj za trenutek. Sobe so bolj in bolj postajale podobne praznim kuhinjam - praznim, mrzlim kuhinjam, ki jih je nekdo temeljito pospravil.

📖 Bart Moeyaert, *Gole roke*, 1995, str. 67

✍️ Maksim Sedej

Kjer je namreč sreča, je tudi žalost, kakor dobi drevo senco, če zasije sonce. Samo v pravljicah je vse brez prahu, brez blata in brez čisto navadnih nadlog. Toda pravljice so zato, da v njih razpadajo prekletstva.

✍️ Vitomil Zupan, *Potovanje v tisočera mesta*, 2012, str. 218

Skozi vitražno okno je pokukalo sonce, pravo zlato popoldansko sonce, ne bela megličasta svetloba. Nebo je bilo sinje modro kot taščičino jajce in Coraline je videla drevesa, za drevesi pa zelene griče, ki so se stapljali s škrlatnimi in sivimi barvami obzorja. Nebo ni bilo še nikoli tako podobno nebu, svet še nikoli ni bil tako podoben svetu.

✍️ Neil Gaiman, *Coraline*, 2008, str. 112

Coraline (filmski napovednik), 2009, režiser Henry Selick

Obstaja velika in vendarle čisto vsakdanja skrivnost. Vsi ljudje so je deležni, vsakdo jo pozna, a kaj malo jih o njej razmišlja. Večina ljudi jo jemlje kratko in malo tjavdan in se ji niti najmanj ne čudi. Ta skrivnost je čas.

Imamo koledar in ure, da ga merijo, a to prav malo pomeni, zakaj vsakdo ve, da je lahko za koga ena sama ura kot večnost, včasih pa utegne miniti kot hip, glede na to, kaj kdo v tej uri doživlja.

Čas je namreč življenje. A življenje prebiva v srcih.

✍️ Michael Ende, *Momo*, 1978, str. 61

✍️ Janko Testen

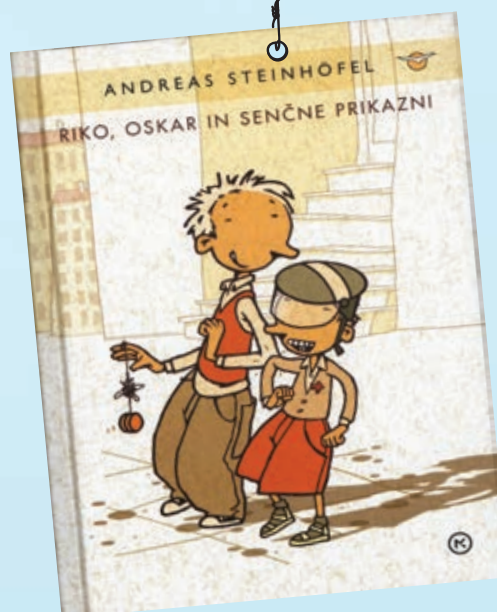
/.../ največje izmed vseh nevarnosti v življenju so sanjarije, ki se uresničijo.

/.../ je bogastvo, ki ob njem propadeš, če ga ne moreš deliti z drugimi.

✍️ Michael Ende, *Momo*, 1978, str. 214, 221

V zadnjih urah sem toliko premišljeval, da se je moja glava počutila kot pralni stroj med centrifugiranjem.

✍️ Andreas Steinhöfel, *Riko, Oskar in senčne prikazni*, 2010, str. 166

Ure noči in počitka so ure, ko se prikrade v srce drobna misel, boleča vzdrti kot polnočni metulj - in odleti. Največkrat je svinčnik ne more ujeti. Pesem. Zate, ki že počivaš ali stojiš ob stružnici, zate, ki ležiš v bolniški sobi in ne moreš spati, ali zate, ki voziš mestni avtobus.

📖 Branko Žužek, *Kruh moje matere*, 1973, str. 52

Iznajdljivost človeka dvajsetega stoletja je ustvarila atomsko bombo, toda nobenega zdravila za rane, ki jih je bomba zadala. In tu je sedel zdravnik dvajsetega stoletja in je brez moči gledal, kako je neki otrok umiral zaradi posledic gama žarkov.

📖 Karl Bruckner, *Sadako hoče živeti*, 1963, str. 154

“Vi tam z zvezd, dobro poslušajte,” je rekel in glas ga je malo izdal, vendar se je premagal, da ne bi bilo slišati, da ga je strah in da je star deset let. “Tukaj je Zemlja. Človek. Ljudje. Dobro poslušajte. Prejeli smo vaše sporočilo. Tudi mi bi se radi pogovorili z vami. Se dogovorili. Tudi mi iščemo svojo pot k zvezdam ...”

Ni čutil bolečine. Poskušal si je zapomniti vse, vsak trenutek, odtenek zelenine, iskrenja in trenutek, ko ga je krogla zapustila. Šla je skoz steno hiše. Spet se je kotalila po vrtu, večja od največjih dreves. Se oddaljevala. Deček se je nagnil skozi okno. Na hribu so utripale luči raketodromskega svetilnika. Trava je dišala po rosi. Bila je topla noč. Zvezde so bile nenadoma čisto blizu.

📖 Ota Hofman, *Odisej in zvezde*, 1985, str. 132

Potem je Ajda stopila dalje. Matija je krenil za njo, zazdela se mu je še lepša kot tisti trenutek, ko se je prvič zagledal vanjo ob oknu v Žametovi hiši, okleval je, nič na svetu se mu ni zdelo tisti trenutek bolj blizu in bolj daleč kot njena roka, ko je naposled le naredil daljši korak in jo dohitel, poln bojazni in upanja hkrati jo je znova prijel za roko, in bil je srečen, ko mu je ni odmaknila.

📖 Leopold Suhodolčan, *Rumena podmornica*, 1969, str. 214

Petek, 9. julij

Danes je bil krasen dan. Konec šole za osem krasnih tednov. Potem pa se je zvečer zgodilo nekaj še stokrat boljšega!

Bil sem ravno sredi likanja Bertovih gromozanskih gat, ko je v dnevno sobo stopila Pandora. V roki je držala kozarec doma vložene rdeče pese. Obstal sem kot vkopan. Vsak dan je lepša. Bert se je blazno razveselil. Poslal me je v kuhinjo kuhat čaj. Roke so se mi blazno tresle. Počutil sem se, kot da me je stresla električna. Ko sem Pandori podal čaj, sem jo koprneče pogledal. In ona je koprneče pogledala mene!!!

Sedeli smo v krogu in gledali fotografije Cvetka, nekdanjega Pandorinega ponija. Bert je kar naprej nakladal o konjih, ki jih je spoznal, ko je bil hlevar.

Ob pol desetih sem Berta umil, ga posadil na kahlo in ga dal spat. Dokler ni zasmrčal, sva sedela pred električno pečko, potem pa sva si z nežnimi vzdihji in stoki padla v objem. Tako sva ostala, dokler Bertova ura ni odbila 10. Seks mi ni niti enkrat prišel na misel. Samo blazno miren in srečen sem bil.

Na poti domov sem Pandoro vprašal, kdaj se je zavedela, da me še vedno ljubi. »Ko sem te videla likati tiste grozne gate,« je rekla. »Samo nadpovprečen moški bi bil sposoben česa tako plemenitega.«

V poročilih so ravno povedali, da so v kraljičini spalnici zalotili nekega moškega. Po radiu so rekli, da gre za neznanca, ki ga kraljica še nikoli ni videla. »Kdo bi vedel,« je rekel oče.

✍ Sue Townsend, Rastoče težave Jadrana Krta, 1988, str. 54

Tisto noč, ko se je Ronja rodila, je nad gorami grmelno /.../
Medtem ko je Lovis rojevala in prepevala in ko je Mattis
po svojih najboljših močeh krotil gozdnice, so sedeli
njegovi razbojniki ob ognju spodaj v veliki kamniti
dvorani, jedli so in pili in pošteno razgrajali, prav tako kot
gozdnice. Morali so pač kaj početi, medtem ko so čakali.
/.../ Kajti v vsem času njihovega razbojništva se v
Mattisovem gradu še ni rodil otrok. /.../ "Kakšne vrste
otrok je?" je vprašal Skalle-Per iz svojega kota.
"Razbojniška hči, sreča in veselje!" je zavriskal Mattis.

A šele zdaj, ko je videla, kako temen in čuden je z vsemi
svojimi šumečimi drevesi, je razumela, kaj so gozdovi, in
se je čudila, da so na svetu reke in gozdovi. Komaj je
lahko verjela svojim očem; že samo to, da so na svetu
velika drevesa in velike vode in da so živi, je dovolj, da se
čudiš!

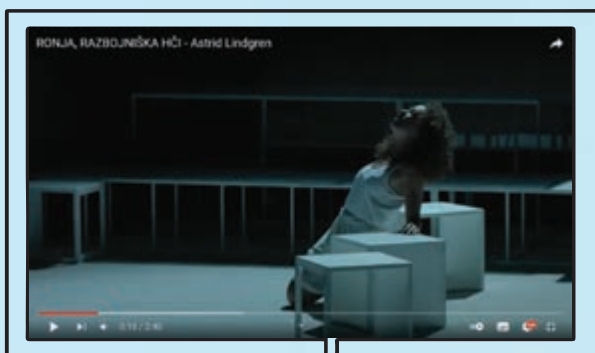
/.../ kako je Mattis razložil Ronji, kaj pravzaprav pomeni
razbojnik. To je nekdo, ki jemlje stvari, ne da bi vprašal in
brez dovoljenja. /.../ Zdaj je končno spoznala, od kod so
vse stvari /.../ Take stvari niso rasle na drevesih v gozdu.
Njen oče je vse to kar tako jemal drugim ljudem.

In tam je bil Birk. Kakor je obljubil. Ležal je stegnjen na
soncu na ploščati skali. /.../
"Dolgo že čakam," je rekel, in spet je začutila, kako jo je
spreletela majhna radost, zato ker ima brata, ki jo čaka in
ima rad, da pride.

 Astrid Lindgren, *Ronja, razbojniška hči*,
1985, str. 5-6, 14, 43-44, 75, 91

 Ilon Wikland

Ronja razbojniška hči, odlomek
iz predstave SNG Nova gorica

Na robu majhnega, čisto majcenega mesteca je ležal star zanemarjen vrt. Na vrtu je stala stara hiša, v hiši pa je stanovala Pika Nogavička. Imela je devet let in je živela čisto sama. /.../ Nekoč je imela Pika očeta, ki ga je imela strašno rada, no, seveda je imela tudi mamo, ampak to je bilo že tako zdavnaj, da se je sploh ni več spomnila. /.../

“Moja mama je angel, oče pa zamorski kralj, mejdun, da nima vsak otrok tako nobel staršev,” je zadovoljno govorila. /.../

Poleg vile Čiračara je ležal še en vrt s še eno hišo. V tej hiši sta stanovala oče in mama z dvema srčkanima otročkoma, fantkom in punčko. Fantku je bilo ime Tomaž, punčki pa Anica. /.../ Ravno takrat so se odprla vrtna vrata vile Čiračara in skozi je stopila majhna punčka, najbolj nenavadna punčka, kar sta jih Tomaž in Anica kdaj videla. /.../ Na pogled je bila taka:

Lase je imela enake barve kot korenček in spletene v dve trdi kiti, ki sta ji štrleli od glave. Njen nos je bil podoben majcenemu krompirčku in čisto pikast od pegic. Pod nosom so tičala hudo široka usta z zdravimi, belimi zobmi. Obleko je imela zelo posebno. Sešila jo je sama in ker ji je zmanjkalo blaga, je bila obleka prekratka, tako da so izpod nje kukale modre pikaste hlačke. Na dolgih, tenkih nogah ji je sedel par dolgih nogavic, ena progasta in druga črna. In imela je še črne čevlje, ki so bili natanko dvakrat daljši od njenih stopal. /.../ Najbolj pa sta Tomaž in Anica ostrmela nad opico, ki je sedela tuji punčki na rami.

Nekega dne sta našla Tomaž in Anica v nabiralniku pismo. Na ovojnici je bil naslov: ZA TMAŠA INJ ANICO. In ko sta jo odprla, sta našla kartico, na kateri je pisalo takole:

**TMAŠ INJ ANICA NEJ PRIDETA JUTR
PUPOUDNE H PIKI NA ROJSN DAN. UBLEKA:
KAR ČTA.**

✍ Astrid Lindgren, *Pika Nogavička*, 2015, str. 7–10, 108

✍ Marlenka Stupica

Črna pikica stoji ob vznožju Babjega zoba, na začetku dolge in zelo krive smučine. Ta pika je Tonja iz Hudega brega. Njen oče je kmet v Hudem bregu, mama pa morska raziskovalka. Tonja ima rdeče levje kravželjčke. Na veliko noč bo stara deset let.

Gunnvald živi v strašno veliki hiši in ima hlev in ovce, /.../ Star je 74 let in je Tonjin najboljši prijatelj.

Jure Engelsberger

“Zakaj se nisi vrnila h Gunnvaldu?” končno zašepeta.

Preden Heidi odgovori, traja in traja.

“Gunnvald me ni nikoli vprašal, če bi rada prišla nazaj.” /.../

“Gunnvald me ni nikoli poklical, Tonja. Niti enkrat samkrat. Preprosto je nehal biti moj oče.”

Hudobregarska Tonja sedi na divanu v velikem, debelem pulloverju in čuti, kako se ji svet podira. Kdo bi si mislil, da je Gunnvald tak tepec! Gunnvald, ki je vedno tako prijazen do nje! Le kaj ga je pičilo, da je to naredil Heidi? Mar ne razume, kako si vesel, če imaš očka?

✍ Maria Parr, *Tonja iz Hudega brega*, 2016, str. 9, 14, 179-180

**Pokazal je na njeno pohabljeno nogo.
"Tako kot ti. Nekateri ne morejo dobro
hoditi, spet drugi pa so kako drugače
polomljeni. Ne vsi, ampak marsikdo.
Ali misliš, da so zato tako mirni in
prijazni? Ker so polomljeni?"**

Lois Lowry, *Iskanje modre*, 2003, str. 174

Nemočen.

Minevale so sekunde, sekunde, ki so se prelevile v vse življenje, in počasi se je zavedel, kaj vidi, to pa je bilo še hujše, da si je zaželel, da bi mogel zamrzniti misli.

Sedel je v letalu dva tisoč metrov nad severno divjino s pilotom, ki je doživel hud srčni napad in je bil bodisi mrtev bodisi zelo blizu kome.

Bil je sam.

V hrumečem letalu brez pilota je bil sam.

Sam.

✍ Gary Paulsen, *Sekira rešitve*, 1987, str. 13

Vadžda ni razmišljala o svoji vstopnici v nebesa. To se ji je videlo na obrazu. /.../ Oblečena je bila v enako pusto, obnošeno uniformo kot druga dekleta v razredu, vendar je v množici šolark z ravnimi, brezhibno počesanimi lasmi, skrbno zlikanimi oblačili in samozavestno držo nekako izstopala. Dolgi lasje, ki so ji obdajali obraz, so se ji mehko kodrali, videti je bila neurejena, celo objestna. Kdor bi jo opazil, kako sključeno stoji sredi zadnje vrste, bi takoj vedel, da je nekaj posebnega.

Prvi trenutek je bila prepričana, da ne vidi prav. Ampak bilo je tam, stalo je na razpokanem betonu terase. Toplo žarelo v šibkem soju žarnice.

Vadžda je skoraj pozabila dihati. Bila je vsa iz sebe, kot bi ga videla prvič. Kot bi pred njo stale njene sanje v vsej svoji veličini, vse, za kar je tako dolgo garala.

Kolo zdaj ni bilo več zgolj kolo. Pomenilo je tudi edino tveganje, za katerega se je mama kdaj odločila, in edino priložnost, ko si je upala stopiti iz okvira. Vadžda se je zavedala, kako zelo se je trudila ustrezati, biti takšna kot velika večina savdskih žensk. To je zdaj preteklost, za obe.

Haifaa Al Mansour, Zeleno kolo, 2020, str. 5, 302

Zeleno kolo (filmski napovednik), 2009, režiser Henry Selick

Ampak zgodba je zelo, zelo dolga
in ne sodi na konec knjige,
zato jo bom povedal
kdaj drugič.

📖 Rafik Schami, *Pripovedovalci noči*,
1994, str. 190

11. 4.

Od včeraj se je življenje spet uredilo. Zopet hodim na delo. Vsepovsod je videti tanke. Radio je porušen in veliko stavb v novem delu mesta nosi sledove bojev. Stric Salim živi naprej v meni, v sebi ga bom nosil, dokler bom živ.

Pred približno desetimi leti je umrla njegova žena. Nekako dva meseca zatem sem ga obiskal. Star sem bil sedem let in že velik prijatelj starega kočijaža. Ko sem prišel k njemu, sem videl, kako je pogrnil mizo za zajtrk: dva krožnika, dve skodelici, dva noža in dve žlici. Opozoril sem ga, da mu je žena umrla. Nasmehnil se je in rekel: "Zate, moj prijatelj, zate je umrla. Pri meni živi še naprej in bo živela, dokler bom dihal."

📖 Rafik Schami, *Dlan polna zvezd*,
1990, str. 192

A če se odrečeš vsemu, česar mame raje ne bi videle, postane življenje strašansko dolgočasno.

Prijateljem lahko poveš marsikaj, razmišlja Rozi. Celo velike skrivnosti, zato vendar so prijatelji.

Michael de Cock, *Rozi in Musa*, 2017,
str. 25 in 120

📖 Judith
Vanistendael

PRVA GIMNAZIJA
MARIBOR
Per aspera ad astra